

Rapport avseende
granskning av
resepolicy,
representationspolicy
samt alkohol/drogpolicy.

Melleruds Kommun

Juni 2014

Innehåll

Sammanfattning	1
1. Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte, revisionsfråga	2
1.3 Revisionskriterier och metod	2
2. Resultat	3
2.1 Rutinbeskrivning representation	3
2.2 Rutinbeskrivning resor	4
2.3 Rutinbeskrivning drog- och alkohol	7
2.2 Verifikationsgranskning representation och resekostnader	8
3 Slutsatser	10

1. Inledning

1.1 Bakgrund

En av de viktigaste förutsättningarna för en god intern kontroll är att olika styrdokument finns och tillämpas. Exempel på styrdokument är Resepolicy, representationspolicy samt alkohol/drogpolicy.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mellerud kommun har Deloitte granskat kommunens resepolicy, representationspolicy samt alkohol/drogpolicy.

1.2 Syfte, revisionsfråga

Syftet med granskningen är att undersöka om styrdokument för Resepolicy, representationspolicy samt alkohol/drogpolicy finns och hur styrande dessa är.

Granskningen ska besvara följande kontrollmål:

- ✓ *Vilka policys finns rörande resor, representation samt alkohol/droger?*
- ✓ *Hur följs det upp att styrdokument tillämpas?*
- ✓ *Tillämpas reglerna? Stickprovsmässigt urval av verifikat för kontroll av affärshändelser. Intervjuer med förvaltningschefer.*
- ✓ *Hur sker uppdatering av policydokumenten?*

Granskningen utförs genom dokumentstudier samt intervjuer med handläggande personal vid kommunstyrelsekontoret och med aktuell personal inom verksamheterna. För verifiering av iakttagelser kommer stickprov att tas.

1.3 Revisionskriterier och metod

De bedömningsgrunder som bildar underlag för våra analyser, slutsatser och bedömningar kommer i första hand att vara det material som vi erhåller från kommunen samt de svar vi erhåller från olika kommundokument och från våra intervjuer med kommunchef, förvaltningschefer, personalchef, ekonomihandläggare, lönehandläggare samt anställda inom IFO.

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mellerud kommun har Deloitte granskat kommunens resepolicy, representationspolicy samt alkohol/drogpolicy.

Syftet med granskningen har varit att undersöka om styrdokument för Resepolicy, representationspolicy samt alkohol/drogpolicy finns och hur styrande dessa är.

Kommunen saknar en renodlad representationspolicy. Istället finns regler kring representation i ”Etiska regler för anställda i förvaltningar och bolag”, ”Anvisningar för hantering av kontokort” samt ”Delegeringsregler”. Drog- och alkoholpolicy samt Rese- och trafiksäkerhetspolicy finns antagna. Samtliga policys finns samlade på kommunens hemsida samt på intranätet, vilket ger en god tillgänglighet för såväl kommuninvånare som anställda i kommunen.

Vår stickprovsgranskning av kostnader rörande representation samt resor påvisar brister i vad som framgår av verifikationerna samt i vissa fall rörande attesten.

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunen att:

- ✓ *Se över kommunens delegeringsregler så att dessa överensstämmer med attestregistret rörande vem som har rätt att attestera vid representation.*
- ✓ *Se över rutinen vid redovisning av representation; deltagare, syfte och ändamål ska enligt skatteverkets regler framgå av underlaget. Även vid resekostnader (hotell, tåg, konferenser etc.) är det viktigt att deltagare, syfte och ändamål framgår, för att inte riskera att skattepengar används till privata ändamål.*
- ✓ *Se över behovet av att införa en renodlad representationspolicy. Idag återfinns reglerna kring representation i ett flertal olika policys och riktlinjer men inte i någon samlad policy.*
- ✓ *Se över rutinerna vid attest, attest ska inte tecknas av den person kostnaden avser, vilket har förekommit i några av de granskade verifikationerna.*
- ✓ *Se över om kommunens leasingbilar är tillräckligt många, då många resor i dag sker med egen bil trots att detta inte är i enlighet med resepolicyen.*

Karlstad den 26 maj 2014

Karin Selander
Certifierad kommunal revisor

Martin Thurné
Revisor

2. Resultat

2.1 Rutinbeskrivning representation

2.1.1 Skatteverkets regler

Skatteverket har följande regler avseende representation:

- ✓ Representation ska ha ett direkt samband med verksamheten
- ✓ Avdrag för middag, lunch mm får inte överstiga 90 kronor per person och tillfälle. Det är exklusive moms.
- ✓ Representation kan vara intern och extern. Med intern representation avses exempelvis personalfester och informationsmöten. Samma beloppsgränser gäller för intern representation och extern representation.

2.1.2 Kommunens regler

Kommunen saknar en renodlad representationspolicy. Istället finns regler kring representation i "Etiska regler för anställda i förvaltningar och bolag" (Kommunfullmäktige 2006-04-19), "Anvisningar för hantering av kontokort" (Kommunstyrelsen 1996-11-05) samt "Delegeringsregler" (Kommunstyrelsen 2013-02-06). Enligt dessa dokument ska intern representation förekomma enbart i undantagsfall och extern representation ska ske med omdöme och med tanke på kommunens bästa. Vid utlägg avseende representation ska särskild representationsrapport upprättas och bifogas fakturan där det ska anges representationens ändamål samt deltagare. Rapporten kan vidare skrivas på representationsnotan.

Enligt delegeringsreglerna ska representation avseende kommunstyrelsen företräddas av kommunstyrelsens ordförande och/eller kommunchef. Nämnderna ska företräddas av ordförande och/eller förvaltningschef.

Inom förvaltningarna finns inga egna riktlinjer kring representation.

2.1.3 Ekonomiskt utfall

Kommunens kostnader för representation 2013, fördelat på intern- respektive extern representation, framgår av tabellen nedan:

	Intern	Extern
Kommunfullmäktige	82 351	33 768
Kommunstyrelsen	29 082	179 897
Byggnadsnämnden	0	1 216
Kultur- och utbildningsnämnden	68 865	29 444
Socialnämnden	47 002	108 215
	227 302 kr	352 542 kr

Av socialnämndens kostnader för extern representation avser ca 37 tkr projektet Utveckling socialtjänsten Dalsland (USD).

Av kommunstyrelsens kostnader för extern representation avser ca 47 tkr inköp av gåvor från Dalslands Glashytta, där enligt uppgift ca 95 % av gåvorna finns kvar på kommunkontoret. Ca 46 tkr av kommunstyrelsens kostnader för extern representation avser fikabeställningar till konferensrummen. Av underlagen (intern beställningsblankett) framgår endast plats dit fiket ska serveras, vilket fika som beställs samt beställare men inte uppgift om deltagare, externt/internt samt syfte. Huruvida detta ska vara bokfört som extern representation eller inte, beror på vilka som deltagit, vilket inte framgår av underlagen. Ca 7,6 tkr avser kursavgift Fyrbodals kommunalförbund, och är tillsynes även det felkonterat.

Kommunfullmäktiges kostnad för intern representation 2013, ca 82 tkr, avser uppvakning av anställda med mer än 25 års anställning i kommunen.

2.1.4 Implementering ute i förvaltningarna

Policyerna finns dels på kommunens hemsida och dels på intranätet.

Samtliga nyanställda skriver vid anställningen under kommunens etiska regler, där reglerna för representation ingår.

Kommunchef informerar om policys vid träffar med ledningsgruppen samt vid enhetschefsträffar, cheferna informerar därefter sina respektive enheter vid bl.a. samverkansmöten/arbetsplatsträffar.

Kultur- och utbildningschef har informerat rektorerna i förvaltningen om policydokumenten i kommunen. Rektorerna ansvarar för förankringen och granskningen av tillämpningen av policys på respektive enhet. Medarbetarna har i sin tur informerats av rektorerna om att samtliga av policys finns tillgängliga på kommunens hemsida.

Kultur- och utbildningschef informerar förvaltningens rektorer om förändringar i policys i samband med ledningsmöte som sker 1 gång per vecka.

Socialchef ger information om policys vid träffar med ledningsgruppen samt vid enhetschefsträffar. Övriga anställda informeras vid samverkansmöten/arbetsplatsträffar.

2.1.5 Kontroller ute i förvaltningarna

Granskning mot policyerna görs enligt förvaltningscheferna vid attest.

2.2 Rutinbeskrivning resor

2.2.1 Skatteverkets regler

Skatteverket fastställer årligen belopp och procentsatser för bl.a. milersättning, traktamenten och reducering av traktamenten för fri mat.

2.2.2 Kommunens regler

Kommunfullmäktige fastställde 2013-12-20 "Rese- och trafiksäkerhetspolicy för Melleruds kommun".

Kostnaderna för traktamenten under 2013 varierar kraftigt mellan nämnderna, vilket framgår av tabellen nedan:

Kommunfullmäktige	5
Kommunstyrelsen	11 138
Byggnadsnämnden	664
Kultur- och utbildningsnämnden	2 689
Socialnämnden	49 973
	64 470 kr

Som framgår av tabellen, står socialnämnden för den övervägande delen av kommunens kostnader för traktamenten.

Kommunens resekostnader 2013 exkl. bilersättning och traktamenten, framgår nedan fördelat per nämnd samt per kostnadslag:

Konto	Nämnd	Belopp
Biljetter resor	KOMMUNFULLMÄKTIGE	1 671,70
Biljetter resor	KOMMUNSTYRELSEN	201 829,61
Biljetter resor	BYGGNADSNÄMNDEN	2 698,30
Biljetter resor	KULTUR- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN	129 795,85
Biljetter resor	SOCIALNÄMNDEN	59 240,09
Biljetter resor		395 235,55
Hotell och logi, Sverige	KOMMUNFULLMÄKTIGE	4 411,53
Hotell och logi, Sverige	KOMMUNSTYRELSEN	177 956,07
Hotell och logi, Sverige	KULTUR- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN	65 395,17
Hotell och logi, Sverige	SOCIALNÄMNDEN	57 233,62
Hotell och logi, Sverige		304 996,39
Hotell och logi, utlandet	KOMMUNSTYRELSEN	117 190,59
Hotell och logi, utlandet	KULTUR- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN	3 358,50
Hotell och logi, utlandet		120 549,09
Lokala resor buss och taxi	KOMMUNSTYRELSEN	6 183,96
Lokala resor buss och taxi	KULTUR- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN	2 630,00
Lokala resor buss och taxi	SOCIALNÄMNDEN	957,93
Lokala resor buss och taxi		9 771,89
Övriga resekostnader	KOMMUNSTYRELSEN	10 084,11
Övriga resekostnader	KULTUR- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN	179 336,99
Övriga resekostnader	SOCIALNÄMNDEN	4 731,26
Övriga resekostnader		194 152,36
		1 024 705,28

Av kommunstyrelsens kostnader under 2013 avseende hotell och logi utlandet, avser ca 88 tkr projektet Ung & Aktiv i Europa och ca 30 tkr marknadsföring i Holland.

2.2.4 Implementering ute i förvaltningarna

Se ovan p 2.1.4.

Frågor rörande resor och resepolicy har ställts till 10 anställda inom IFOs verksamhet. Samtliga tillfrågade uppger att de känner till resepolicy. Hälften av de tillfrågade uppger att det förekommer att de använder egen bil i tjänsten och att det då främst beror på att det inte finns någon tjänstebil att tillgå alternativt att resan företas från hemmet. Samtliga

Av resepolicyen framgår bl.a. att dess syfte är att styra användningen av resor i tjänsten inom Melleruds kommunkoncern så att de:

- ✓ Skapar förutsättningar för ett kostnadseffektivt resande
- ✓ Skapar en trygg och säker arbetsmiljö för kommunens anställda vid resor
- ✓ Minskar kommunkoncernens miljöpåverkan vid resor

Enligt policyen ansvarar varje berörd chef för att policyen följs av alla medarbetare. Detta innebär vidare att chefen ska säkerställa att alla medarbetare känner till innehållet i policyen samt följa upp att den efterlevs. Av policyen framgår bl.a. att tåg ska bokas i andra klass, att flyg ska ske i ekonomiklass samt att resor med egen bil får ske efter överenskommelse med närmaste chef. Reseräkning ska lämnas senast inom en månad efter resans slut och attesteras av berörd chef.

Inom förvaltningarna finns inga egna riktlinjer kring resor.

I kommunens personalsystem (Medvind samt HR+) finns beloppen för bl.a. reseersättning, traktamenten mm inlagda och uträknas automatisk när den anställda skapar sin reseräkning.

Kommunen tillämpar traktamentsavtalet (trakt 04). Medarbetarna redovisar traktamente (endagsförrättning samt flerdagsförrättning) i en reseräkning.

Egen bil ska, enligt förvaltningscheferna, endast i undantagsfall användas i tjänsten och i dessa fall efter samråd med arbetsgivaren. Användandet av egen bil får ske när inte leasingbil eller annat färdssätt finns och det är sista utvägen för att lösa transport. Egen bil som används i tjänsten ska vara besiktad och ha gällande trafikförsäkring. Böter för eventuella trafikförseelser eller kostnader i samband med skador på eget fordon ersätts inte av kommunen.

2.2.3 Ekonomiskt utfall

För att få en uppfattning om storleken på kommunens kostnader för bilersättning under 2013, visas detta i tabellen nedan fördelat per nämnd:

Kommunfullmäktige	58 048
Kommunstyrelsen	116 779
Byggnadsnämnden	5 541
Kultur- och utbildningsnämnden	100 453
Socialnämnden	245 089
	525 911 kr

Av socialnämndens kostnader för bilersättning 2013, avser ca 66 tkr projektet Utveckling socialtjänsten Dalsland och ca 70 tkr IFO. Enligt uppgift från IFO är rutinen att kommunens leasingbilar ska användas om de är tillgängliga. Ibland sker resan direkt från bostaden och då uppges det vara billigare att ta egen bil än att åka till Mellerud och byta till leasingbil. Hälften av IFOs kostnader avseende resor (36 tkr) avser resor för ensamkommande barn, resor för gode män samt särskilt förordnade vårdnadshavare. Av IFOs kostnader för resor med egen bil, avser 17 tkr socialsekreterares resor då kommunens leasingbilar varit upptagna.

tillfrågade uppger att de blir informerade om förändringar i kommunens policys, så vitt de vet.

2.2.5 Kontroller ute i förvaltningarna

Granskning mot policyerna görs enligt förvaltningscheferna vid attest.

2.3 Rutinbeskrivning drog- och alkohol

2.3.1 Kommunens regler

Kommunfullmäktige fastställde 1998-02-24 ”Drogpolitiskt program för Melleruds kommun”. Av policyn framgår bl.a. att kommunens arbetsplatser ska vara alkohol- och drogfria, att drog-/alkoholpåverkade medarbetare ej får vistas på arbetsplatsen utan skall avvisas, anställd med missbruksproblem ska erbjudas och förmås ta emot hjälp samt att kommunen vid misstanke om drogmissbruk har rätt att drogtesta den anställde.

I policyn finns ett handlingsprogram i fyra steg, där det framgår hur kommunen ska agera vid eventuellt missbruk.

Enligt uppgift är det endast enstaka fall som förekommit av missbruk bland kommunanställda. I dessa fall har kommunens personalavdelning centralt kopplats in och företagshälsovården används för råd och stöd.

Inom förvaltningarna finns inga egna riktlinjer kring missbruk.

2.3.4 Implementering ute i förvaltningarna

Se ovan p 2.1.4.

Enligt kommunens förvaltningschefer tillämpas alltid de rutiner som anges i drog- och alkoholpolicyn. Drog- och alkoholpåverkade medarbetare får inte vistas på arbetsplatsen utan ska avvisas så snart som möjligt. Anställda med missbruksproblem erbjuds, enligt uppgift, hjälp omgående. Varje chef ansvarar för att medarbetarens kända eller misstänkta missbruksproblem blir uppmärksammade. Vid förekommande fall, samråder enhetschef, förvaltningschef och personalchef.

2.4 Verifikationsgranskning representation och resekostnader

2.4.1 Urval

Ur redovisningen har begärts utdrag över samtliga transaktioner rörande representation samt resekostnader, bokförda januari-februari 2014. Samtliga förvaltningar ingår i urvalet. Därefter har ett urval av verifikationer granskats i detalj. Totalt har 38 verifikationer uppgående till ca 281 tkr granskats.

Vi har granskat att verifikationerna uppfyller Skatteverkets krav samt att attest har skett i enlighet med attestförteckning.

Följande har främst granskats:

- ✓ Framgår syfte och deltagare?
- ✓ Har korrekt momsavdrag gjorts?
- ✓ Har attest skett på korrekt sätt?
- ✓ Har kontering skett på rätt sätt?
- ✓ Har rätt belopp erhållits avseende traktamente, milersättning etc.
- ✓ Har resor skett i enlighet med resepolicy avseende val av tåg 2a klass och flyg ekonomiklass?
- ✓ Har reseräkningen lämnats senast 1 månad efter resan, i enlighet med resepolicyns krav?

2.4.2 Resultat

Representation

10 verifikationer uppgående till 206 tkr avseende intern och extern representation har granskats.

Representation, ska enligt kommunen delegeringsregler, ”företrädas av” ordförande eller förvaltningschef när det avser en nämnd. Avser det kommunstyrelsen ska representation företrädas av kommunstyrelsens ordförande eller kommunchef.

Vid en av tio granskade verifikationer avseende representation, har attest tecknats av annan än förvaltningschef. I detta fall har dock attesten tecknats i enlighet med kommunens attestregister för den aktuella ansvarskoden. Vi noterar därmed att kommunens delegeringsregler inte alltid överensstämmer med attestregistret.

I endast tre av 10 granskade verifikationer avseende representation framgår det vilka som deltagit. Vid fem av 10 verifikationer framgår ändamålet med representationen.

Inte vid någon av de 10 granskade verifikationerna finns ”representationsrapport” i enlighet med kommunens Anvisningar för hantering av kontokort bifogad.

Resekostnader

28 verifikationer uppgående till 75 tkr avseende resekostnader (tåg, hotell, buss, bilersättning) har granskats.

Vid två verifikationer avseende hotellkostnad, har den boende själv attesterat fakturan. Vid två fall avseende hotellkostnader framgår ej vilka som bott på hotell. Vid 10 fall framgår ej varför den anställde bott på hotell. Två verifikationer avser konferenskostnader, men det framgår inte vilka konferenser som avses.

I ett fall har reseräkning lämnats för hela 2013 vid ett tillfälle i början av 2014. D.v.s. inte i enlighet med resepolicyen som kräver senast 1 månad efter resan genomförts.

Kommunens pengar ska endast användas till kommunala ändamål. Det är därför viktigt att det av reseräkningar/reseunderlag framgår vem som företagit resan samt i vilket ärende. Förtroendet för kommunen skulle kunna skadas om det framkom att privata resor företagits på kommunens bekostnad.

3 Slutsatser

3.1.1 Kommentarer

Nedan följer en uppföljning av granskningens kontrollmål:

✓ *Vilka policys finns rörande resor, representation samt alkohol/droger?*

Kommunen saknar en renodlad representationspolicy. Istället finns regler kring representation i ”Etiska regler för anställda i förvaltningar och bolag”, ”Anvisningar för hantering av kontokort” samt ”Delegeringsregler”.

Drog- och alkoholpolicy samt Rese- och trafiksäkerhetspolicy finns antagna.

Förvaltningarna har inte några egna riktlinjer rörande resor, representation samt alkohol/droger.

✓ *Hur följs det upp att styrdokumentet tillämpas?*

Granskning uppges ske i samband med attest samt i samband med händelser i verksamheterna som kan kopplas till respektive policy.

✓ *Tillämpas reglerna? Stickprovsmässigt urval av verifikat för kontroll av affärshändelser. Intervjuer med förvaltningschefer.*

Vår stickprovsgranskning påvisar brister i vad som framgår av verifikationerna samt i vissa fall rörande attesten. Syfte, deltagare och ändamål framgår sällan av verifikationerna rörande representation. Deltagare och ändamål framgår inte heller ofta vid hotellövernattningar. Attest har vid två tillfällen skett av samma person som kostnaden avser (avsåg hotellövernattningar).

Vi noterar även att kommunens delegeringsregler inte alltid överensstämmer med attestregistret rörande vem som har rätt att attestera vid representation.

Trots att resepolicy stadgar att resor endast undantagsfall får ske med egen bil, uppgår kostnaderna för bilersättning till ca 525 tkr från 2013. En anledning uppges vara att kommunens leasingbilar inte räcker till.

Enligt uppgift är det endast enstaka fall som förekommit av missbruk bland kommunanställda. I dessa fall har kommunens personalavdelning centralt kopplats in och företagshälsovården används för råd och stöd.

✓ *Hur sker uppdatering av policydokumentet?*

Policyerna finns tillgängliga på kommunens hemsida samt intranät. Varje anställd skriver under att de tagit del av kommunens etiska regler, där bl.a. reglerna för representation framgår. Information om ev. förändringar/uppdateringar ges vid ledningsmöten, enhetschefsträffar, samverkansmöten samt arbetsplatsträffar.

3.1.2 Tidigare granskning

Deloitte genomförde under mars 2014 en granskning av Mellerud kommuns hantering av policydokument generellt sett. Där ingick en enkätundersökning till kommunens anställda med frågor om de känner till de olika policyerna samt om de känner till om policyerna tillämpas.

Resultatet av enkätundersökningen visade att den policy som flest kände till (84 %) var drog- och alkoholpolicy. Minst kännedom hade de anställda kring resepolicy (56 %). Resepolicy är den av kommunen senast antagna policy (KF § 117, 2013-12-20), vilket skulle kunna vara en orsak till den dåliga kännedomen. 79 % av de som svarade att de kände till respektive policy svarar även att de känner till att policyn tillämpas.

Svarsfrekvensen i enkätundersökningen var förhållandevis låg, 33 %, vilket gör det svårt att dra några långtgående slutsatser.

3.1.3 Rekommendationer

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunen att:

- ✓ *Se över kommunens delegeringsregler så att dessa överensstämmer med attestregistret rörande vem som har rätt att attestera vid representation.*
- ✓ *Se över rutinen vid redovisning av representation; deltagare, syfte och ändamål ska enligt skatteverkets regler framgå av underlaget. Även vid resekostnader (hotell, tåg, konferenser etc.) är det viktigt att deltagare, syfte och ändamål framgår, för att inte riskera att skattepengar används till privata ändamål.*
- ✓ *Se över behovet av att införa en renodlad representationspolicy. Idag återfinns reglerna kring representation i ett flertal olika policys och riktlinjer men inte i någon samlad policy.*
- ✓ *Se över rutinerna vid attest, attest ska inte tecknas av den person kostnaden avser, vilket har förekommit i några av de granskade verifikationerna.*
- ✓ *Se över om kommunens leasingbilar är tillräckligt många, då många resor i dag sker med egen bil trots att detta inte är i enlighet med resepolicy.*

